

Materials per a Aprofundiment

Pasqua de les Avellanes

Introducció

L'Equip de la Pasqua de les Avellanes, davant la impossibilitat de trobar-nos i mantenir una dinàmica acompanyada durant la Setmana Santa de l'any 2021, hem previst dos itineraris. D'una banda, el d'Iniciació i creixement, previst per gaudir en grup i amb un contingut més aviat catequètic i vivencial, i el que tens a les mans, un que anomenarem "En camí".

Aquest segon recorregut està previst per ésser viscut de manera individual, però de ben segur que potser el pots gaudir en companyia. Té una perspectiva de més profunditat i parteix d'una experiència prèvia personal de silenci, pregària i aprofundiment en l'Evangelí.

Et convidem a trobar un temps especial cada dia per a trobar-te íntimament amb el Déu de Jesús aquests dies, mentre tornem a passar pel cor, a viure i a patir el tridu pasqual.

Tot això, ho fem a partir d'una de les inspiracions principals pel lema de la Pasqua de les Avellanes d'aquest any, la carta del germà Ernesto Sánchez, superior general de l'Institut dels Germans Maristes, ["Llars de llum, cuidem la vida i en generem de nova"](#).

En aquesta carta, Sánchez emplaça els maristes a cuidar d'un mateix, a cuidar dels altres, cuidar la pròpia relació amb Déu i cuidar la relació amb la natura.

Al llarg del document, trobarem alguns fragments d'aquesta carta traduïts expressament per l'ocasió.

Els textos estan escrits en masculí genèric, seguint la normativa lingüística acceptada, però s'adrecen a tu, amb tota la cura i l'estima que et podem tenir, sigui quina sigui la teva identitat de gènere.

Dijous Sant

Evangelí Jo 13,1-15

Jesús demostrà fins a quin extrem estimava els seus

Eren ja les vigílies de la festa de la Pasqua. Jesús sabia que havia arribat la seva hora, la de passar d'aquest món al Pare. Ell que sempre havia estimat el seus en el món, ara els demostrà fins a quin punt els estimava. Durant el sopar, quan el diable ja havia posat en el cor de Judes, fill de Simó Iscariot, la resolució de traïr-lo, Jesús, conscient que el Pare li havia deixat a les mans totes les coses, conscient que venia de Déu i a Déu tornava, s'aixecà de taula, es tragué el mantell i se cenyí una tovallola; després tirà aigua en un gibrell i es posà a rentar els peus als deixebles i a eixugar-los-els amb la tovallola que duia a la cintura. Quan anava a rentar Simó Pere, aquest li diu: «Senyor, vós voleu rentar-me els peus a mi?». Jesús li respon: «Ara no entens això que faig; ho entendràs després». Pere li diu: «Mai de la vida! Vós no em rentareu els peus». Jesús li contestà: «Si no et rento, tu no ets dels meus». Li diu Simó Pere: «Si és així, Senyor, no em renteu només els peus: renteu-me també les mans i el cap». Jesús li respon: «Qui s'ha banyat només necessita rentar-se els peus; ja està net tot ell. I vosaltres ja esteu nets, encara que no tots». Jesús sabia qui l'havia de traïr; per això deia que no tots estaven nets.

Després de rentar-los els peus, quan s'hagué posat el mantell i assegut a taula, els digué: «Enteneu això que us acabo de fer? Vosaltres em dieu "Mestre" i "Senyor", i feu bé de dir-ho, perquè ho soc. Si, doncs, jo, que soc el Mestre i el Senyor, us he rentat els peus, també vosaltres us ho heu de fer els uns als altres. Us he donat exemple perquè vosaltres ho feu tal com jo us ho he fet».

Miro si el meu cor connecta íntimament amb la presència del Déu que m'habita. Provo de descobrir si desitjo alliberar-me dels nusos que em paral·litzen, que m'impedeixen avançar i acollir la novetat, el canvi. Tinc el cor obert per atendre les necessitats dels altres, estic disposat a servir sense mesura.¹

Invitació al silenci

Jesús de Natzaret, en l'última reunió amb els seus ens deixa tres elements que conviden a la reflexió, tres pilars del que hauria de constituir el seu seguiment.

¹ Hogares de luz, página 19. https://champagnat.org/wp-content/uploads/2020/09/Hogares_de_luz.-Cuidamos_la_vida_y_generamos_nueva_vida.pdf

D'ells, n'hi ha un que ha esdevingut símbol litúrgic, que s'ha refinat i afinat fins el punt de ser un element constitutiu de la iniciació en la fe cristiana: l'Eucaristia. És un element que, estèticament, no sembla gens provocador, que fins i tot inclou un simbolisme al qual cal tenir accés mitjançant una iniciació i demés.

Els altres dos no han esdevingut símbols d'igual rellevància estètica, però són cabdals en l'ètica cristiana, en l'estar al món dels que intentem construir el Regne de Déu:

L'amor universal i el rentat de peus.

Estimar tothom i ser-ne servidors són elements de la praxis i la cosmovisió cristianes que no es poden comprovar amb un gest senzill com el de combregar i són difícilment estandarditzats o inclosos en una litúrgia o en qualsevol ritual. Requereixen temps, pregària, silenci i espais de trobada amb els demés. Estimar els altres i servir-los són dos mandats pels cristians que només se'ns reconeixeran per les nostres accions i actituds sostingudes en el temps.

Estimar i servir ens situa en el món com a cuidadors dels altres, però, paradoxalment o no, per posar-nos-hi plenament, d'alguna manera també haurem d'experimentar el fet de sentir-nos estimats, ser servits i ser cuidats -pels altres i per nosaltres mateixos.

Et proposem que dediquis una estona de silenci, contemplació o passeig, segons et convingui, intentant fer memòria dels moments i les persones que t'han fet sentir estimat, servit i cuidat. Més tard, pensa en fer el mateix pensant en els moments en què tu has fet sentir així algú. Potser escriure-ho si t'ha de fer servei.

Com a darrer recurs, et recomanem la lectura d'una entrevista que va fer el Jordi Pacheco al germà Miquel Cubeles sobre la seva missió al projecte Fratelli, al Líban.

Divendres Sant

Evangelí Jo 18,1-19,42

Passió de nostre Senyor Jesucrist

Agafaren Jesús i l'encadenaren C. En aquell temps, Jesús sortí amb els seus deixebles cap a l'altra banda del torrent Cedró. Allà hi havia un hort, i Jesús hi entrà amb els seus deixebles. Judes, el qui el traïa, coneixia bé aquell indret, perquè Jesús s'hi havia reunit sovint amb els seus deixebles. Per això Judes prengué un destacament de soldats romans i alguns homes de la guàrdia del temple, que li havien proporcionat els grans sacerdots i els fariseus, i se n'hi anà.

Venien amb llanternes i torxes i tots armats. Jesús, que sabia prou tot el que li venia al damunt, s'avançà i els preguntà:

+ «Qui busqueu?»

Li respongueren: «Jesús de Natzaret».

Els diu: + «Jo soc».

També hi havia amb ells Judes, el qui el traïa. Així que Jesús els digué: «Jo soc», retrocediren i caigueren per terra. Jesús tornà a preguntar-los: + «Qui busqueu?»

Li digueren: «Jesús de Natzaret».

Ell els respongué: + «Ja us he dit que jo soc. Però si és a mi que busqueu, deixeu que aquests se'n vagin lliurement».

S'havia de complir el que havia dit Jesús: «No n'he perdut ni un dels que vós m'heu donat». Simó Pere es tragué una espasa que portava, atacà el criat del gran sacerdot i li tallà l'orella dreta. Aquell criat es deia Malcus. Jesús digué a Pere: + «Guarda't l'espasa a la beina. No he de beure el calze que el Pare m'ha donat?» Dugueren Jesús a la casa d'Anàs.

Llavors el destacament de soldats, amb el tribú que el comandava i amb la guàrdia dels jueus, agafaren Jesús, l'encadenaren i el dugueren a la casa d'Anàs, que era sogre de Caifàs, el gran sacerdot d'aquell any. Caifàs era el qui havia donat als jueus aquest consell: «Més val que un sol home mori pel poble». Simó Pere i un altre deixeble seguien Jesús. Aquell deixeble, que era conegut del gran sacerdot, entrà amb Jesús al pati del palau del gran sacerdot, mentre Pere es quedava fora, a l'entrada. Per això l'altre deixeble, conegut del gran sacerdot, sortí a fora, parlà amb la criada que guardava la porta i feu entrar Pere. La criada digué llavors a Pere: «Vols dir que tu no ets també deixeble d'aquest home?»

Ell li diu: «No, no ho soc pas».

Com que feia fred, els criats i la guàrdia del temple havien encès un caliu de brasa i s'estaven allà drets, escalfant-se. Pere també s'escalfava amb ells. Mentrestant el gran sacerdot interrogà Jesús sobre els seus deixebles i sobre la doctrina que ensenyava.

Jesús li contestà: + «Jo he parlat a tot el món obertament. Sempre ensenyava a les sinagogues o en el temple, on es reuneixen tots els jueus, i no he parlat mai d'amagat. Per què em pregunteu a mi? Interrogeu els qui m'han escoltat; ells saben quines coses he dit».

Així que Jesús hagué dit això, un dels guardes que tenia al costat li donà una bufetada i l'escridassà dient-li: «És aquesta la manera de contestar al gran sacerdot?»

Jesús li respongué: + «Si he parlat malament, digues en què; però si he parlat com cal, per què em pegues?» Vols dir que tu no ets també deixeble d'ell? No, no ho soc.

Llavors Anàs l'envià encadenat a Caifàs, el gran sacerdot. Mentrestant Simó s'estava dret escalfant-se. Li digueren: «Vols dir que tu no ets també deixeble d'ell?».

Ell ho negà: «No, no ho soc».

Un dels criats del gran sacerdot, parent d'aquell a qui Pere havia tallat l'orella, insistí: «Però si jo t'he vist a l'hort amb ell».

Pere tornà a negar-ho, i en aquell moment el gall cantà. La meva reialesa no és cosa d'aquest món.

Llavors dugueren Jesús des del palau de Caifàs al pretori. Era la matinada. Ells no entraren a l'edifici pagà del pretori, perquè, si es contaminaven, aquell vespre no haurien pogut menjar l'anyell pasqual. Per això sortí Pilat a trobar-los fora del pretori i els preguntà: «Quina acusació porteu contra aquest home?».

Els li contestaren: «Si aquest home no fes res de mal, ja no l'entregaríem».

Pilat els digué: «Emporteu-vos-el i judiqueu-lo vosaltres mateixos d'acord amb la vostra Llei».

Els jueus li respongueren: «Nosaltres no estem autoritzats per a executar ningú».

S'havia de complir el que havia dit Jesús, indicant com havia de morir. Pilat se'n tornà a l'interior del pretori, feu cridar Jesús i li digué: «Ets tu el rei dels jueus?»

Jesús contestà: + «Surt de vós, això que em pregunteu, o són d'altres els qui us ho han dit de mi?».

Respongué Pilat: «Jo, no soc pas jueu. És el teu poble i els mateixos grans sacerdots, els qui t'han entregat a les meves mans. He de saber què has fet».

Jesús respongué: + «La meva reialesa no és cosa d'aquest món. Si fos d'aquest món, els meus homes haurien lluitat perquè jo no fos entregat als jueus. I és que la meva reialesa no és d'aquí».

Pilat li digué: «Per tant, vols dir que ets rei».

Jesús contestà: + «Teniu raó: jo soc rei. La meva missió és la de ser un testimoni de la veritat; per això he nascut i per això he vingut al món: tots els qui són de la veritat escolten la meva veu».

Li diu Pilat: «I la veritat, què és?».

I després de fer aquesta pregunta, Pilat se'n anà altra vegada a fora, a trobar els jueus per dir-los: «Jo no li trobo res per poder-lo inculpar. Però ja que és costum d'indultar-vos algú en ocasió de la Pasqua, si voleu, us indultaré el rei dels jueus».

Els tornaren a cridar: «Aquest no: volem Bar-Abàs».

Bar-Abàs era un bandoler. Salve, rei dels jueus-

Llavors Pilat feu assotar Jesús. Els soldats li posaren al front una corona d'espines que havien teixit i el cobriren amb un mantell de porpra, anaven passant davant d'ell i li deien: «Salve, rei dels jueus».

I li donaven bufetades. Pilat tornà a sortir i els digué: S. «Ara us el trauré a fora i veureu que no li trobo res per poder-lo inculpar».

Llavors sortí Jesús portant la corona d'espines i el mantell de porpra. Pilat els diu: «Aquí teniu l'home». Quan els grans sacerdots i la guàrdia del temple el veieren, cridaren: S. «Crucifiqueu-lo, crucifiqueu-lo». C. Pilat els diu: S. «Emporteu-vos-el i crucifiqueu-lo vosaltres: jo no li trobo res per poder-lo inculpar». C. Els jueus li contestaren: «Nosaltres tenim una Llei, i segons aquesta Llei mereix pena de mort, perquè s'ha volgut fer Fill de Déu».

Quan Pilat sentí això agafà encara més por. Se'n tornà dins el pretori i digué a Jesús: «D'on ets tu?» C. Però Jesús no li tornà contesta. Li diu Pilat: «A mi no em parles? No saps que tinc autoritat per deixarte lliure o per crucificar-te?». Jesús respongué: + «No tindrieu cap mena d'autoritat sobre mi si no us l'haguessin concedida de més amunt. Per això el qui m'ha entregat a les vostres mans és més culpable». Fora, fora, crucifiqueu-lo

A partir d'aquell moment, Pilat intentà de deixar-lo lliure. Però els jueus cridaren: «Si deixeu lliure aquest home és que no aneu a favor del Cèsar, perquè tothom qui vol fer-se rei va en contra del Cèsar». Quan Pilat sentí aquestes paraules feu sortir a fora Jesús, l'assegué en una estrada al lloc conegut amb el nom d'Empedrat, en hebreu Gabata. Era el divendres, vigília de la Pasqua, cap al migdia. Llavors diu als jueus: «Aquí teniu el vostre rei».

Els cridaren: «Fora, fora, crucifiqueu-lo».

Pilat els diu: «Jo haig de crucificar el vostre rei?» .

Els grans sacerdots respongueren: «No tenim cap rei fora del Cèsar». Llavors Pilat els l'entregà per a crucificar-lo. El crucificaren i amb ell en crucificaren dos més.

Prengueren Jesús, i sortí, portant-se ell mateix la creu, cap a l'indret conegut amb el nom de lloc de la Calavera, en hebreu Gòlgota. Allà el crucificaren. Juntament amb ell en crucificaren dos més, posats a banda i banda amb Jesús al mig. Pilat feu escriure un rètol i el feu posar a la creu. Duia escrit: «Jesús, el Natzarè, el rei dels jueus». Molts dels jueus el llegiren, perquè l'indret on havia estat crucificat Jesús queia vora mateix de la ciutat, i el rètol era escrit en hebreu, en llatí i en grec. Els grans sacerdots digueren a Pilat: «No hi poseu: "El rei dels jueus", sinó: "Aquest deia que era el rei dels jueus"». Pilat contestà: «Això que he escrit, ja està escrit». Es reparteixen entre ells els seus vestits. Els soldats, quan hagueren crucificat Jesús, recolliren el seu mantell i en feren quatre parts, una per a cada soldat. Quedava la túnica, que era sense costura, teixida d'una peça de dalt a baix. I es digueren entre ells: «No l'esquincem; sortegem-la a veure a qui toca».

S'havia de complir allò que diu l'Escriptura: «Es reparteixen entre ells els seus vestits, es juguen als daus la meua roba». I els soldats ho feren així. Aquí tens el teu fill. Aquí tens la teua mare. Vora la creu de Jesús hi havia la seva mare i la germana de la seva mare, Maria, la dona de Cleofàs, i Maria Magdalena. Jesús veié la seva mare i, al costat d'ella, el deixeble que ell estimava, i digué a la mare: + «Dona, aquí tens el teu fill». Després digué al deixeble: + «Aquí tens la teua mare». I d'aleshores ençà el deixeble l'acollí a casa seva. Tot s'ha complert. Després d'això, Jesús, conscient que ja s'havia realitzat tot el que calia, perquè s'acabés de complir el que anunciava l'Escriptura digué: + «Tinc set».

Hi havia allà un gerro ple de vinagre. Llavors cobriren la punta d'un manat d'hisop amb una esponja xopa de vinagre i la hi acostaren als llavis. Jesús, després de prendre el vinagre, digué: + «Tot s'ha complert».

Llavors inclinà el cap i lliurà l'esperit. Aquí tothom s'agenolla, i fa una pausa. A l'instant en sortí sang i aigua. Era divendres, i els jueus no volien que els cossos quedessin a les creus durant el repòs del dissabte, tant més que aquell dissabte era una diada solemníssima. Per això demanaren a Pilat que trenquessin les cames dels crucificats i traguessin els cossos. Els soldats hi anaren i trencaren les cames del primer, i després, de l'altre que havia estat crucificat amb Jesús. Però quan arribaren a Jesús i s'adonaren que ja era mort, no li trencaren les cames, sinó que un dels soldats li donà una llançada al costat i a l'instant en sortí sang i aigua. En dona testimoni el qui ho veié. La seva paraula és digna de fe, i Déu sap que això que diu és veritat, perquè també vosaltres cregueu. Efectivament: tot això succeí perquè s'havia de complir allò que diu l'Escriptura: «No li han de trencar cap os». I un altre lloc de l'Escriptura diu: «Miraran aquell que han traspassat». Amortallaren el cos de Jesús amb un llençol de lli i les espècies aromàtiques.

Després d'això, Josep d'Arimatea, que era dels seguidors de Jesús, però d'amagat per por dels jueus, demanà a Pilat l'autorització per endur-se'n el cos. Pilat ho permeté. Josep hi anà i tragué el cos de la creu. També hi anà Nicodem, aquell que temps enrere havia

visitat Jesús de nit, i portà unes cent lliures d'espècies, barreja de mirra i àloes. Tots dos prengueren el cos de Jesús i l'amortallaren amb un llençol de lli i les espècies aromàtiques, com és costum entre els jueus d'enterrar els difunts. En un hort vora l'indret on havien crucificat Jesús, hi havia un sepulcre nou, on encara no havia estat enterrat ningú. Com que el sepulcre era a prop, van posar-hi Jesús, ja que al capvespre del divendres començava el repòs entre els jueus.

*Cuidar la vida es cuidar la luz de casa, del hogar para que se mantenga encendida y ardiente. Se trata entonces del propio cuidado personal, del cuidado de las personas con quienes vivimos, del cuidado de quienes acogemos, del cuidado de la tierra que es nuestro hogar común y, en definitiva, del "cuidado de Dios"*²

Invitació al silenci

Jesús és avui l' "Absolutament-altre". Ja ho ha estat abans, però en la passió, la tortura i la mort a la creu es mostra en la més funesta de les situacions, a l'extrem oposat de qualsevol situació de benestar o tranquil·liat en què tu puguis estar, Ell hi és confrontant-te, oferint un nou camí que qüestiona allò establert. Ell és en l'acusació dels sacerdots, Ell és en el rentat de mans de Pilat, Ell és en la burla dels soldats i també en les actituds de la seva mare i els seus amics al peu de la creu. Ell és "a l'espessor de la realitat on tot es troba barrejat: la vida i la mort, el sofriment i l'alegria, la gràcia i el pecat, la generositat més sobreabundant i la mesquinesa més extrema".³

Jesús de Natzaret és, també, qui perdona els qui l'han maltractat. Els deslliura del mal perquè els reconeix ignorants, se'n compadeix inclús en el moment en què més patiment físic devia sofrir.

Finalment, Jesús és, especialment en el seu darrer crit, tot el patiment humà, tota la injustícia i la desgràcia, clamant a la teva commoció, a la teva empatia, al teu compromís.

Aquestes escenes que componen la passió i la mort de Jesús, representen la complexitat de la humanitat i la coexistència, alhora, del bé i del mal. Ens emplacen a compadir-nos del patiment del món. Ens indiquen de manera definitiva que trobarem Déu en aquelles situacions marginals, a la perifèria de l'existència. Alhora, encara que de manera tímida en el gest de Jesús cap a la seva mare i els seus deixebles, Crist ens indica que la construcció del Regne de Déu segueix malgrat (si no "gràcies a") la seva mort. Trobem, doncs, la simultaneïtat de la desesperança i una petita esquerra a l'esperança, a la resistència.

² Hogares de luz, 33. https://champagnat.org/wp-content/uploads/2020/09/Hogares_de_luz.-Cuidamos_la_vida_y_generamos_nueva_vida.pdf

³ *Déu i la pandèmia*, Pepa Torres al blog de Cristianisme i Justícia: <https://blog.cristianismeijusticia.net/ca/2021/03/24/deu-i-la-pandemia>.

Avui, divendres Sant, estàs cridat a trobar-te a la Creu amb Jesús. Amb Ell, pots passar pel cor aquelles situacions de cruesa i patiment que has observat darrerament, torna't a commoure amb allò que t'ha sacsejat i posa-ho en mans d'aquest Crist que és a la Creu. Prepara la teva trobada amb Crist amb silenci i, quan ho consideris, ves amb ell.

Pots complementar la teva pregària amb el text "Col·locació provisional" del bisbe Don Tonino Bello.

Dissabte Sant

Mc 16,1-7

Jesús de Natzaret, el crucificat, ha ressuscitat

Acabat el repòs del dissabte, Maria Magdalena, Maria, la mare de Jaume, i Salomé compraren espècies aromàtiques per anar a ungir el cos de Jesús. El diumenge, molt de matí, arribaren al sepulcre a la sortida del sol. Entre elles preguntaven: «Qui ens farà rodolar la pedra que tanca l'entrada del sepulcre?». Llavors alçaren els ulls i s'adonaren que la pedra ja havia estat apartada. Era una pedra realment molt grossa. Entraren al sepulcre, veieren, assegut a la dreta, un jove vestit de blanc, i s'esglaiaren. Ell els diu: «No tingueu por. Busqueu Jesús de Natzaret, el crucificat. Ha ressuscitat, no hi és, aquí. Mireu el lloc on l'havien posat. I ara aneu a dir als deixebles i a Pere que anirà davant vostre a Galilea; allà el veureu, tal com ell us ho havia dit».

*Abrámonos con esperanza y vayamos sin demora, como los discípulos, a anunciar que está presente y vivo, ese Jesús por quien nuestra vida y misión tienen sentido.*⁴

Invitació al silenci

La Resurrecció de Jesús és la prova de fe definitiva. Es tracta d'una qüestió tan difícil d'entendre, tan resistent a ser intel·lectualitzada, que ens veiem obligats a entendre que aquesta nova vida del Crist brota del cor.

Són tres dones les primeres en comprendre la notícia que Jesús ja no era al seu sepulcre. Dit d'una altra manera, són tres dones les primeres a copsar la possibilitat que la mort de Jesús no és el final de la seva Bona Notícia. Entenent això, elles es posen en marxa i segueixen la seva missió.

La fe en el Crist ressuscitat ens transforma el cor i també transforma les nostres accions. Viure en la seva companyia, amiat i il·luminació no es pot explicar amb retòrica sinó d'una manera encarnada a la pròpia realitat. Les dones eren, en aquell context històric, una de les darreres baules de la societat. Té molt de pes el fet que les que visqueren primer el Misteri de la Vida després de la mort de Jesús fossin elles.

En el moment de desesperança, en la consciència de la pròpia misèria i la por pel que vindrà, elles veuen algú, senten una veu que els indica el més important: “No tingueu por”. Déu es manifesta oferint consol, animant, donant esperança i mostrant que encara hi ha un camí a recórrer: “anirà davant vostre a Galilea”.

Avui tu també tens una invitació a trobar dins teu aquells motius per la desesperança, a baixar al pou de l'existència per trobar, potser, un jove vestit de blanc que t'anuncii

⁴ Hogares de luz, 96. https://champagnat.org/wp-content/uploads/2020/09/Hogares_de_luz.-Cuidamos_la_vida_y_generamos_nueva_vida.pdf

que Jesús de Natzaret, el crucificat, no hi és, allí. I posar-te a caminar cap a Galilea darrere seu, seguint-lo.

Pots complementar la teva pregària amb la lectura del text “Cristians asimptomàtics”, del germà Emili Turú.

Miquel Cubeles: “L’educació salva vides, cura ferides i garanteix un futur millor”

Jordi Pacheco

Al Líban, un país que viu en un estat de màxima convulsió, el projecte educatiu impulsat pels Germans Maristes i La Salle esdevé l’única esperança de millora per a milers de famílies sirianes i iraquianes que van perdre-ho tot per culpa de la guerra.

“L’esperit de germanor ens ajuda a fer camí junts. Sumar i compartir sempre ajuda”

El germà marista i educador social Miquel Cubeles va arribar a Beirut (Líban) el mes de setembre de 2015 coincidint amb l’impacte mediàtic provocat per les primeres imatges de refugiats que, fugint de les guerres, intentaven arribar a Europa. Juntament amb Andrés Porras, un germà de La Salle de Mèxic, van posar en marxa el Projecte Fratelli amb l’objectiu d’atendre i donar l’oportunitat d’escolaritat a infants sirians, iraquians i libanesos privats del dret a l’educació. Cinc anys després, el projecte compta amb quatre germans (dos de cada congregació) que han format comunitat amb laics i voluntaris. En un país devastat per una triple crisi sociopolítica, sanitària i econòmica, el Projecte Fratelli és més que necessari, malgrat que en aquests moments, amb les restriccions que imposa la pandèmia del coronavirus, l’equip no pot implementar els programes tal com voldria ni acollir més voluntaris.

¿Quines expectatives teníeu quan vau aterrar al Líban?

En arribar no teníem gaire idea sobre què fer o per on començar, però el repte d’estar al costat dels qui patien i mirar d’ajudar-los ens omplia de joia i de coratge. Jo no havia demanat de venir al Líban, va ser una invitació del Superior General i la vaig acollir com una crida a la fidelitat en el meu compromís com a germà per als pobres. Aquesta era l’expectativa. “On Déu em porti”. I m’hi quedaré fins quan Déu vulgui.

El Projecte Fratelli és intercongregacional, entre els Germans

Maristes i La Salle. ¿Com valoren aquesta experiència?

Maristes i La Salle són dues congregacions que s’han trobat moltes vegades i moltes altres s’han ignorat. Però per fi, interpellades per la realitat de pobresa i necessitat i per un papa Francesc que convida a les congregacions a treballar juntes i anar cap a les fronteres humanes, els nostres superiors han sabut buscar formes de respondre junts a la crida dels més necessitats sense més pretensió que la de ser germans per vocació. Aquest esperit de germanor ens ha ajudat a fer camí junts, conscients que sumar i compartir sempre ajuda. Aquí els nens, nenes i joves no ens des-

cobreixen com a germans de La Salle o Maristes: simplement ens diuen “frère”, i el més important és que no solament ens ho diguin sinó que ho sentin.

¿Quin paper juga Mans Unides en el projecte?

Poc després d’arribar vam començar dos projectes, l’un a la perifèria de Beirut amb nens cristians iraquians expulsats pel Daesh i un altre al costat de Saida (Sidon) per a nens sirians musulmans. Mans Unides se’ns va presentar en aquell moment, quan encara no sabíem si tindríem recursos per tirar endavant. La providència ens va enviar a dues dones —Clara Pardo, actual presidenta de Mans Unides, i Africa Marcitllach, coordinadora de l’entitat a Orient Mitjà—, amb tanta il·lusió com nosaltres per conèixer els programes i per veure com ajudar. De seguida vam veure que teníem una causa

comuna en la defensa i promoció dels infants i joves desplaçats per la guerra. Des de llavors, Mans Unides sempre ens ha fet costat i, com nosaltres, estan convençuts que l'educació salva vides, cura ferides i és garantia d'un futur millor i en pau.

La UE ha estat incapaç d'assolir la quota de 160.000 refugiats a repartir entre els països membres. Una xifra ridícula si tenim en compte que el Líban acull al voltant d'un milió i mig de refugiats. ¿Com viu aquesta pressió la societat libanesa i el govern? Algunes informacions diuen que darrerament el Líban s'ha convertit en un territori hostil pels refugiats sirians.

Al Líban, les persones refugiades representen gairebé un terç

de la població. Es el país que en proporció acull més refugiats del món. És d'admirar la capacitat per acollir i compartir. Però la relació amb Síria no comença aquí. Durant 30 anys, des de 1975 fins 2005, Síria va ocupar militarment el Líban. Les vivències d'aquesta ocupació són diverses i han marcat el poble libanès. Cal ser molt respectuós amb un poble que, malgrat tot, acull i integra en la mesura del possible els sirians. Hi ha casos de demolicions de vivendes de refugiats i de retorns forçats, però jo no diria que hi ha una política contrària. Els nostres educadors i educadores son libanesos i en el dia a dia demostren que estimen els infants i joves sirians.

¿En quina situació es troben els infants que ateneu?

Els drets dels infants són vulnerats a tots els nivells: habitatge, educació, salut i alimentació. Tot no ho podem atendre però tot va lligat. Nosaltres treballem en el camp socioeducatiu amb infants i joves que estan fora del sistema escolar, que són més de 250.000. N'han passat més de 4.000 pels nostres centres. Oferim preescolar, programes d'alfabetització bàsica, programes pont per integrar el sistema educatiu, programes per a joves, per a mares, punts de trobada i d'escolta, llengües, informàtica, programes d'oci i esportius, programes d'atenció psicossocial. En moments puntuals, sobretot després de l'explosió del passat estiu i en temps de pobresa severa, també oferim programes d'ajuda humanitària que inclouen roba, mobiliari, aliments. Un nen

Acollim tothom que ho necessita independentment de les seves creences

catu és mixt i tots, infants, joves, famílies i equip, acullen i integren que som cristians. De fet, aquí parlem de Déu amb més naturalitat que a Catalunya. Acollim tothom que ho necessita independentment de les seves creences. Cert que alguns cristians, bisbes inclosos, preferirien una escola cristiana, però ara no pot ser. Els infants i les famílies ja descobreixen que som cristians, sense necessitat de posar una placa a l'entrada.

¿Com viu la visita de Pietro Parolin, secretari d'estat del Vaticà, el passat setembre?

Parolin va venir just un mes després de l'explosió al port de Beirut que va causar 200 morts i milers de ferits. El gest va ser molt important. Després de l'explosió, la societat civil i moltes entitats cristianes es van mobilitzar per ajudar i reconstruir les llars dels milers de famílies que se n'havien quedat sense. A part de les ajudes econòmiques que va suscitar, el més important va ser el suport moral i les crides concretes. Parolin va fer una crida als líders religiosos, polítics i als joves per a reconstruir el país en pau i fraternitat, i va subratllar la capacitat demostrada pels libanesos per resistir i superar les enormes dificultats que s'ha trobat al llarg de l'història. Cal dir també que la vetlla de Nadal el papa Francesc va adreçar una carta al Patriarca maronita —i amb ell a tots els libanesos— fent una forta crida als

polítics recordant-los la seva obligació de treballar al servei de l'interès públic.

¿Creus que el Líban serà capaç de sortir endavant després d'haver passat per tantes adversitats? ¿Com feu per mantenir l'esperança en un context tan difícil?

La crisi és molt forta, el 45% de la població libanesa depassa el llindar de la pobresa i la pandèmia ha empitjorat la situació econòmica. Però aquí és molt greu la situació política. Ja fa un any i mig que hi ha grans protestes, hi ha hagut dimissions, canvis de govern, tres primers ministres nous i, hores d'ara, encara no hi ha govern. Tot gira entorn dels mateixos polítics que es donen suport per tapar les accions corruptes. El poble no aturarà les protestes fins que no hi hagi un canvi real però mentrestant la pobresa creix i molts joves, sobretot cristians, miren d'anar a d'altres països. Malgrat això, el poble libanès superarà les dificultats, és un poble lluitador. Tant de bo els països veïns, Israel i Síria, i les potències internacionals facilitessin les coses. Mantenim l'esperança perquè creiem en nosaltres mateixos, en l'esperit comunitari, creiem en Déu i també en la solidaritat de tanta gent.

que s'inscriu a un programa educatiu té un nom, un reconeixement, comença una integració social, els pares socialitzen, ens interessem per les seves necessitats i, si és possible, els ajudem. L'objectiu és que puguin integrar-se en la xarxa de serveis libanesos i si poden tornar al seu país o emigrar a un tercer que ho facin amb més garanties personal i socials.

¿Com és percebuda la vostra presència en un país amb tantes confessions i ritus diferents?

És admirable com en el país conviuen 18 ritus religiosos. El problema és quan es polititzen i les religions reclamen quotes de poder i de representació. Nosaltres som cristians i els nostres beneficiaris pràcticament són tots musulmans; el nostre equip edu-

- 1** El germà Miquel Cubeles juga amb Hamudi, un nen sirianès que pateix problemes de salut mental.
 - 2** Els germans Andrés, Isaac i Miquel, comenten aspectes organitzatius del projecte.
 - 3** Vista frontal del refugi Abra, on viuen moltes famílies sirianes.
- FOTOS: Projecte Fratelli

Col·locació provisional

Benvolguts germans i germanes,

A l'antiga catedral de Molfetta (Itàlia) hi ha un gran Crucificat de terracota. El va regalar, fa uns anys, un escultor local. El rector, a l'espera d'acomodar-lo definitivament, el va col·locar a la paret de la sagristia i va posar un cartró amb la inscripció: "Col·locació provisional".

La inscripció, que en un primer moment havia interpretat com el títol de l'obra, em va semblar providencialment inspirada, fins al punt que vaig suplicar al rector de la parròquia que no retirés per cap raó el Crucificat d'allà, d'aquesta paret nua, d'aquesta posició precària, amb aquest cartró groguenc.

Col·locació provisional. No crec que hi hagi cap fórmula millor per definir la Creu. La meva, la teva creu, no només la de Crist. Coratge doncs, tu que pateixes clavat a una cadira de rodes. Ànim, tu que sent les mossegades de la soledat.

Confia, tu que beus el calze amarg de l'abandonament.

No desesperis, mare amable, que has donat a llum un fill amb malformacions.

No juris, germana, que et veus a tu mateixa destruïda dia rere dia per un mal que no perdona.

Eixugat les llàgrimes, germà que has estat apunyalat a l'esquena per aquells que creies que eren els teus amics.

No t'angoixis, tu que, per una fallida sobtada, veus els teus béns embargats, els teus projectes fet miques, els teus treballs demolits.

No llencis la tovallola, tu que estàs cansat de lluitar i has acumulat decepcions a dojo.

No et deprimeixis, pobre germà, que no comptes per a ningú, que no ets cregut per la gent i que, en lloc de pa, et veus obligat a empassar-te bocins d'amargor.

No et desanimis, amic desafortunat, que a la vida has vist marxar tants vaixells, i tu sempre has restat a terra.

Coratge. La teva creu, encara que durés tota la vida, sempre és "col·locació provisional". El Calvari, on està plantada, no és zona residencial.

I la terra d'aquest turó on es consumeix el teu patiment, mai es vendrà com a terreny edificable.

L'Evangeli també ens convida a considerar la provisionalitat de la Creu.

Hi ha una frase immensa que condensa la tragèdia de la creació al moment de la mort de Crist. "Des del migdia fins a les tres de la tarda es va estendre una foscor per tota la terra" (Mt 27,45). Potser és la frase més tenebrosa de tota la Bíblia. Per a mi una de les més brillants.

Precisament per aquella reducció d'horari que constreny, com dues estaves infranquejables, el temps permès a la foscor d'imposar-se a la terra.

Des del migdia fins a les tres de la tarda. Aquests són els marges que delimiten el riu de les llàgrimes humanes. Aquestes són les comportes que comprimeixen en espais tancats els crits d'angoixa de la terra. Aquestes són les barreres dins de les quals es consumeixen totes les agonies dels humans.

Del migdia a les tres de la tarda. Només llavors és permesa l'estada en el Gòlgota.

Fora d'aquest temps, hi ha una prohibició absoluta d'estar-s'hi. Després de tres hores, es retiraran obligatòriament totes les creus. Una estada més llarga serà considerada per Déu com abusiva.

Vinga, germà o germana que pateixes. També hi ha per a tu una davallada de la creu. També hi ha per a tu una compassió sobrehumana. Aquí hi ha una mà perforada que desclava la teva de la fusta. Aquí hi ha un rostre amic, amarat de sang i coronat amb espines, que acarona amb un petó el teu front enfebrat. Aquí hi ha uns genolls molt dolços d'una dona que t'envolten amb tendresa.

En els braços de la mare es revelarà finalment tot el misteri d'un dolor que ara et sembla absurd.

Coratge. Queden pocs instants per les tres de la teva tarda. Aviat, la foscor donarà pas a la llum, la terra recuperarà els seus colors virginals, i el sol de la Pasqua esclatarà entre els núvols que fugen.

Don Tonino Bello, bisbe

Cristians asimptomàtics?

Quan es posen juntes les invitacions més radicals de l'evangeli, com ara *estimar els enemics, parar l'altra galta* o d'altres, com les que han orientat la reflexió d'aquest número de la revista, un es podria preguntar si l'evangeli està fet per a tothom o només per a una elit de persones extraordinàries a les quals anomenem *santes*.

De fet, per a moltes persones que es consideren a si mateixes cristianes, aquestes invitacions resten com uns grans i nebulosos ideals, confinats en algun lloc del cervell per impossibles, i contradits tot sovint per la pràctica quotidiana.

Algunes biografies de sants, selectivament exagerades en els aspectes més radicals de la seva vida, han contribuït a crear i nodrir la imatge de *Superman*, herois o heroïnes a qui podem admirar, però no imitar: *això és per als sants, però no per a mi, pobre pecador*.

Recordo que Mercedes Milà va fer una entrevista a Jon Sobrino a la fi del mes de gener de 1990¹, durant la qual es parlà llargament dels jesuïtes assassinats un parell de mesos abans a la UCA de El Salvador, entre els quals es comptava Ignacio Ellacuría, a qui també havia entrevistat algun temps abans. A la fi del diàleg amb Jon Sobrino, Mercedes Milà s'adreçà als teleespectadors i digué, a propòsit d'Ignacio Ellacuría i els seus companys: *¿Qué piensan ustedes? Son de otra pasta ¿verdad?*.

Pocs dies després, José Ignacio González Faus publicava un article replicant a l'autora de l'entrevista: *No, Mercedes, no son de otra pasta*². Recordava amb exemples concrets que aquells religiosos eren persones normalíssimes, fetes de la mateixa pasta que tots nosaltres, i convidava a anar més enllà de l'admiració, fins a preguntar-se com es podia comprometre cadascú en la seva pròpia realitat, com ho havien fet ells.

Tot sovint, per tal d'esmoreir la sacsejada que ens produeix la vida de les persones que es prenen seriosament l'evangeli, les posem sobre un pedestal, els encenem espelmes i continuem com si res. La nostra mediocritat no suporta la seva integritat, i per això les convertim en inofensives.

Superman o plenament humà?

La invitació a anar més enllà de comportaments reactius i de la famosa llei del talió, ve de molt lluny. Ens podem remuntar almenys fins a l'època del confucianisme (s. VI aC), on trobem el que s'anomena *la regla d'or*, assumida també per la majoria de religions i tradicions ètiques: *tracta els altres com tu voldries que ells et tractessin*.

El fet que s'anomeni *regla* ens fa pensar que probablement moltes persones veuen aquest principi, com potser també totes les invitacions de Jesús de què parla aquesta revista, com *manaments* o imposicions externes que un té l'obligació de respectar; altrament rebrà la punició corresponent.

Una perspectiva molt diferent és considerar-les com part integral del projecte de Jesús: *He vingut perquè tingueu vida i en tingueu a desdir* (Jn 10,10). Des d'aquesta perspectiva, no es tracta de manaments que *cal complir*, sinó d'orientacions per al camí que duu a una vida en plenitud. El que està en joc, doncs, és la pròpia realització personal, que té

¹ Programa "El martes que viene" del 30 de gener de 1990.

² La Vanguardia, 6/2/1990, pàg. 18.

a veure amb la manera com ens relacionem amb nosaltres mateixos, amb les altres persones, amb els cosmos i amb Déu. Jesús no és un aixafaguitarres que es deleix a carregar insuportables fardells a les espatlles de la gent, sinó Algú que indica la via per esdevenir plenament humans.

Estimar els enemics o parar l'altra galta, per exemple, reboten contra la closca dels nostres egos -soc cristià, però no estúpid, per favor!-, perquè aquests egos es resisteixen a perdre protagonisme i a deixar de portar la batuta de les nostres vides. En efecte, acceptar les invitacions de Jesús significa anar més enllà de les nostres pors i reaccions defensives, i deixar emergir aquell jo més autèntic que és germinal en cada persona.

Aquesta visió implica que reconeixem en tota persona una espurna de bondat, un profund desig d'unitat i fraternitat universals, encara que sovint restin com adormits i inexplorats. Nelson Mandela, que es passà 27 anys a la presó, 18 dels quals a *Robben Island*, deia, a propòsit del període passat en aquest darrer establiment: *Sempre he sabut que en el fons del cor de tots els éssers humans hi ha misericòrdia i generositat... Fins i tot en els moments més durs del meu empresonament, quan els meus companys i jo ens trobàvem en situacions límit, si aconseguia albirar una mica d'humanitat en algun dels guardians, encara que només fos per un segon, ja n'hi havia prou per reconfortar-me i animar-me a seguir endavant. La bondat de la persona humana és una flama que pot restar amagada, però que mai no s'apaga*³.

L'experiència viscuda durant la pandèmia del covid-19 ha posat en evidència molts dels nostres prejudicis i pors, però també ha fet aflorar el millor del cor humà, manifestat de moltes maneres. ¿No és aquest el potencial al que ens hauríem d'agafar per construir un món més pacífic i just? Martin Luther King ho expressà de manera formidable en el seu discurs d'acceptació del premi Nobel de la pau, el mes de desembre de 1964: *Crec que tot el que els homes egocèntrics han destruït podrà ser reconstruït per altres homes centrats en els altres*⁴.

El somni de Déu

L'evangeli, doncs, amb les seves propostes que semblen impossibles, ofereix un camí de plenitud personal, però també social, que coincideix amb un anhel ancestral de la humanitat i que les diferents cultures han expressat amb noms i formes diferents.

Leonardo Boff resumeix aquest somni amb llenguatge actual: *El somni de la inclusió de tothom en la família humana, habitant junts en la mateixa i única Casa Comuna, la Terra; el somni de la gran integració de totes les cultures, ètnies, tradicions i camins religiosos i espirituals en el patrimoni comú de la humanitat; el somni d'una nova aliança amb els altres éssers vivents de la natura, sentint-los, veritablement, com a germans i germanes en la immensa cadena de la vida; el somni d'una economia política del suficient i del decent per a tothom, també per als altres organismes vivents; el somni de la cura dels uns envers els altres per tal d'exorcitzar definitivament la por; el somni d'un diàleg de cadascú amb la seva pròpia Profunditat, d'on provenen els impulsos de benevolència, de cooperació i d'amor; el somni d'un 're-lligament' de tothom amb la Font originària de la qual brollen tots els éssers, i oferint-nos el sentiment d'acollida un Úter final, quan un dia*

³ Mandela, N. (1994): *El largo camino hacia la libertad*. Madrid: Aguilar, cap. 115.

⁴ <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1964/king/26142-martin-luther-king-jr-acceptance-speech-1964/>

*caiguem tots en els braços del Déu Pare-Mare d'infinita bondat i visquem per sempre, sense cap desgast.*⁵

Tot sembla indicar que encara estem molt lluny de veure aquest somni fet realitat. Algú es podria preguntar, per bones raons, què se n'ha fet dels cristians, que haurien de liderar tots aquests canvis socials. De fet, ens trobem, tot sovint, amb la paradoxa que en societats que podríem considerar hereves d'una cultura i d'un humanisme arrelats en bona mesura en la tradició cristiana, triomfen actituds que son a les antípodes dels valors que trobem explícitament declarats en els evangelis. Més paradoxal encara resulta el fet que alguns polítics exhibeixin aquestes actituds amb el rosari o la Bíblia a la mà.

Contraculturals en un canvi d'època

Jesús, tant amb la seva vida com amb els seus ensenyaments, provocà molts interrogants entre els seus contemporanis, alguns dels quals decidiren canviar el seu estil de vida i seguir-lo. Però la provocació de Jesús li originà també un bon grup d'enemics, que no van descansar fins a veure'l mort.

Avui diríem que Jesús fou contracultural. I, sens dubte, mai no ha deixat de ser-ho. L'evangelí conté una càrrega utòpica capaç d'inspirar les dones i els homes de qualsevol època i lloc del món, com també de mobilitzar-los per aquesta causa contracultural, fins i tot assumint importants riscos, encara que la seva realització total se senti llunyana. En paraules d'Eduardo Galeano: *La utopia és a l'horitzó. Camino dos passos, ella s'allunya dos passos i l'horitzó es mou deu passos més enllà. Llavors, per a què serveix la utopia? Per això, serveix per caminar.*

També avui la proposta evangèlica és contracultural, la qual cosa la fa imprescindible. Vivim en un moment de canvi d'època, i la història ens diu que el període més o menys llarg que precedeix al naixement d'una nova civilització, és una etapa de decadència: un temps caòtic i ple d'incertesa, exactament com aquest 2020 en el qual ens trobem. El caos segurament anirà a més, com a part del procés de desintegració i col·lapse d'una època que s'acaba. I per això l'evangelí continua essent d'una enorme actualitat: perquè ofereix punts de suport per entendre i superar la crisi, i perquè presenta una visió de futur clara.

Qui vegi aquest moment nostre de ruptura i caos com una oportunitat per nous estils de vida, més d'acord amb el que som com a humans i el que estem cridats a ser, i s'hi vulgui comprometre a fer-los realitat, pot trobar en l'evangelí inspiració i força.

És una constant en la història humana que ens els períodes més foscos de la seva evolució apareixen una sèrie de persones que somien amb un món millor, i assumeixen un rol de lideratge aportant visió i esperança. Així ho constata Sir John Glubb, un gran estudiós del creixement i col·lapse de les civilitzacions: *Encara que la major part de la gent vivia desesperançada, algunes persones van arribar a comprendre que només la disponibilitat per a l'auto sacrifici podia permetre la supervivència de la comunitat. Alguns del més grans sants de la història visqueren en temps de decadència nacional,*

⁵ Bof, L. (2003): *Civilización de la re-ligación*.

<http://www.servicioskoinonia.org/boff/articulo.php?num=033>

*aixecant la bandera del deure i del servei a contracorrent d'una riuada de depravació i desesperança*⁶.

Una església *antifràgil*

Nedar a contracorrent no és gens fàcil. Però és el que cal fer en moments com aquests en què ens ha correspost viure. En aquest sentit, crec que resulta molt il·luminadora per a nosaltres, ciutadans del segle XXI, l'experiència dels cristians dels primers segles. Molts estudiosos es pregunten sobre el per què del misteriós i improbable creixement de l'església en temps de l'Imperi romà, quan aparentment tot els anava en contra.

Bob Rognlien, pastor de l'església luterana, publicà recentment en el seu blog una reflexió sobre el lideratge de Jesús en temps incerts, com ara els de la pandèmia. Dintre d'una reflexió molt interessant, em va sorprendre particularment l'ús d'un neologisme, *antifràgil*, aplicat a l'església. Després he après que és el títol d'un llibre de Nassim Nicholas Taleb publicat el 2012⁷. En tot cas, Rognlien en fa una interpretació molt suggeridora: els sistemes mecànics són fràgils en la seva complexitat; els orgànics, en canvi, són *antifràgils* perquè estan dissenyats per créixer sota pressió. Algunes parts del nostre cos, com els ossos o els músculs, per exemple, necessiten pressió per mantenir-se sans i esdevenir més forts. De manera similar, *l'església primitiva fou un sistema profundament antifràgil, que creixia i es feia més fort a mesura que s'augmentava la pressió sobre ell*⁸.

Si viure sota pressió forma part de les condicions habituals de la comunitat cristiana per al seu desenvolupament i consolidació, aleshores és normal que els primers cristians tinguessin en gran estima la virtut de la paciència que, segons el diccionari de l'IEC, és la "qualitat, virtut, de qui sap suportar els mals amb fortitud, sense plànyer-se'n".

Van escriure abastament sobre la paciència grans escriptors cristians dels primers segles com ara Cebrià de Cartago, Justí, Climent d'Alexandria, Orígenes, Tertul·lià o Lactanci, els quals la varen considerar *la més gran i la més alta de totes les virtuts, i una virtut peculiarment cristiana*. Segons ells, Déu és pacient i Jesús personificà de manera visible la paciència. Per això creure en Déu vol dir ser pacients: sense voler controlar els esdeveniments, vivint sense ànsia ni presses, i sense mai usar la força per aconseguir les seves metes. Tan contracultural devia ser aquesta virtut, que Justí la qualificà d'*estranya* i afirmà que, justament per això, originà moltes conversions de pagans⁹.

El llevat transformador de la coherència

Des d'aquesta perspectiva *pacient*, aquells cristians creien profundament que tot estava en les mans de Déu, i per això mateix no els preocupava la seva pròpia expansió: Déu se'n prenia cura. Els seus esforços, en canvi, es concentraren a desenvolupar un estil de vida que fos ben característic de cadascun dels cristians i de les seves comunitats.

⁶ Glubb J. B. (1977): *The fate of Empires and search for survival*. Edinburgh: William Blackwood & Sons Ltd.

⁷ *Antifragile: Things That Gain From Disorder*.

⁸ Rognlien B. (2020): *Jesus-shaped leadership in uncertain times (like pandemics!)*

<https://www.bobrognlien.com/blog/nbspjesus-shaped-leadership-in-uncertain-times-like-pandemics>

⁹ Cfr. Kreider, A. (2016): *The Patient Ferment of the Early Church: The Improbable Rise of Christianity in the Roman Empire*. Grand Rapids, MI: Baker Academic.

Estaven segurs de la correlació entre una vida coherent amb el que professaven, i l'expansió i creixement de les seves comunitats.

En efecte, els textos de què disposem d'aquells primers seguidors de Jesús indiquen que el que va atreure molta gent a fer-se batejar fou la manera de viure dels cristians més que les seves idees. *No parlem de grans coses, sinó que les vivim*, afirmava Cebrià de Cartago.

Amb el Regne del cel passa com amb el llevat que una dona va posar dins tres mesures de farina, fins que tota la pasta va fermentar (Mt 13, 33). La coherència de vida d'aquelles dones i homes, com també el testimoniatge de les seves comunitats, foren veritablement com llevat dins de la pasta. És una metàfora molt adequada al que passà, ja que el llevat, un organisme viu, genera la seva pròpia energia transformadora des de dins, en una vida inaccessible a l'ull humà, que no es pot controlar ni forçar. Així fou el pacient creixement dels primers cristians, generat pel que Orígenes qualificà com *invisible poder de Déu*.

Cristians asimptomàtics?

Som els cristians d'avui contraculturals com ho fou Jesús o com ho foren els cristians dels primers segles? En alguns casos segurament que sí, com ho constatava Sandro Veronesi, un dels escriptors més significatius de la literatura italiana contemporània, quan, en plena crisi del Covid-19, feia notar que *els valors s'han invertit: esperança, diàleg i el compartir es troben al voltant del món catòlic, mentre que el tancament i la curtedat de mires, el conservadorisme auto absolutori i el burocratisme hipòcrita i intolerant infecten la nostra noble tradició laica*¹⁰.

Però molts de nosaltres segurament que fariem nostres les paraules de Monsenyor Tonino Bello que, parlant de si mateix, afirmava amb ironia: *Si ser cristià fos un delicte i jo fos portat davant un tribunal acusat d'aquest delicte, seria absolt per manca de proves*¹¹. Amb el llenguatge propi del Covid-19, diríem que som *cristians asimptomàtics*.

Arreu del món se sent una urgent necessitat de renovar l'Església, amb un retorn a allò que és essencial de l'evangeli. El Cardenal Martini expressava magníficament aquest desig –i una certa frustració– en una entrevista concedida poc abans de la seva mort: *el P. Karl Rahner emprava la imatge de les brases que s'amaguen sota les cendres. Veig a l'Església d'avui tantes cendres damunt de les brases, que sovint m'assalta un sentit d'impotència...*¹² També el Papa Francesc es feia ressò d'aquestes paraules del Cardenal Martini en el seu tradicional missatge a la Cúria romana pel Nadal de 2019, i deia citant-lo: *L'Església s'ha quedat dos-cents anys enrere. Com és que això no la sacseja? Tenim por? Por en comptes de coratge? Tanmateix, la fe és el fonament de l'Església. Fe, confiança, coratge. [...] Només l'amor supera el cansament*".

Moltes persones han sentit, sota el lideratge del Papa Francesc, que és possible una nova primavera eclesial, com la que es va experimentar amb la celebració del Concili

¹⁰ *Coronavirus, in panne i laici, cattolici avanti*. Il corriere della sera, 8/5/2020.

https://www.corriere.it/esteri/20_maggio_08/coronavirus-panne-laici-cattolici-avanti-d691fffa-9160-11ea-8c7e-3b270f2639b4.shtml

¹¹ Bello T. (2005): *Scrivo a voi... lettere di un vescovo ai catechisti*. Bologna: EDB.

¹² *Chiesa indietro di 200 anni*. Il corriere della sera, 1/9/2012.

https://www.corriere.it/cronache/12_settembre_02/le-parole-ultima-intervista_cdb2993e-f50b-11e1-9f30-3ee01883d8dd.shtml

Vaticà II. De fet, el nom que va elegir com a Papa ens remet a l'experiència de *San Damiano: Francesc, ves i repara la meva casa que, com veus, està en ruïnes*. I no solament ha generat esperança a l'interior de la comunitat eclesial, sinó que moltes altres persones el veuen com un dels pocs líders amb autoritat moral mundial.

Tenim pel davant el gran repte de bufar sobre les brases que s'amaguen sota les cendres tant a les nostres vides personals com en el si de la comunitat eclesial. Ens sentim potser novament identificats amb les paraules de Tonino Bello: *Pregueu per mi, de manera que si de veritat ser cristià fos un delicte, se'm trobi amb tantes evidències, que no hi hagi cap advocat disposat a defensar-me. I aleshores, finalment, compareixeré davant els jutges com a reu confés del delicte de seguir el Crist, amb tots els agreujants d'una reincidència genèrica i específica. Així obtindré l'anhelada condemna. A mort. Millor dit, a vida*¹³.

La utopia serveix per a caminar

En tot cas, malgrat totes les nostres limitacions i incoherències, malgrat totes les dificultats del camí, cal caminar sense defallir. I si ens aturem, que sigui per recobrar les forces i continuar endavant amb renovada energia.

Edie Littlefield Sundby explica en un llibre publicat l'any 2017¹⁴ la seva apassionant experiència en recórrer els 2.575 quilòmetres del *camino real de las Californias*, un vell camí que comunica totes les missions fundades entre els segles XVII al XIX, i que va des de Loreto (Mèxic) a Sonoma (Califòrnia).

Després de rebre la diagnòsi de càncer a la vesícula biliar, amb una molt estesa metàstasi en fase IV, Edie va rebre 79 sessions molt agressives de quimioteràpia, se li va extirpar un pulmó i el 60% del fetge. Els metges li van comunicar que li quedaven tres mesos de vida, a tot estirar.

En aquestes condicions, decideix de fer aquell *camino real*: *si me'n surto, seré la primera persona que el recorre completament en 250 anys, d'ençà que ho feu el franciscà Juníper Serra... el qual era asmàtic i coixejava per una cama cancerosa*. Tant a Juníper Serra com a Edie tothom els desaconsellà posar-se en camí. *Tots morim* -diu Edie- *però no tots vivim*. I afegeix: *Si alguna cosa he après del meu afrontar la mort és que la vida no està feta per sobreviure-la. La vida és l'aventura més gran que hi pot haver. Per què deixar d'aventurar-se quan se sap que la mort és a prop?*. Al cap i la fi, tot el que explica en el llibre, diu, *no és perquè volia evitar la mort, sinó viure la vida*.

Dotze anys després d'aquella diagnòsi inicial i sis des que va recórrer el *camino real*, Edie continua viva, contra tots els pronòstics mèdics, i amb una energia i vitalitat poc comuns. *Aquell camí va ser un moment de transició per a mi, on vaig ser capaç de anar més enllà de la malaltia, on s'assossegà la meva ment, on em vaig rendir a la gràcia i on, a través de la gràcia, la por a la mort va ser reemplaçada, a poc a poc, per la pau*. En comptes de posar-se a esperar passivament la mort, es lliurà a l'apassionat aventura de viure la seva pròpia vida amb intensitat i coratge. La seva tenacitat en el camí fou la seva guarició. *Si camino, és que estic viva*, es repetia a si mateixa.

¹³ Bello T. o. c.

¹⁴ Littlefield Sundby, E. (2017): *The Mission Walker*. Nashville, Tennessee: Thomas Nelson Inc.

*El fet que encara no hagi mort no és prova suficient que estiguis viu*¹⁵, afirma el Germà David Steindl-Rast. Tindrem el coratge d'acceptar el repte de viure una vida en plenitud i de pagar-ne el preu que calgui?

Emili Turú

(Qüestions de Vida Cristiana, num. 267-268, Barcelona 2020)

¹⁵ Steindl-Rast, D. (1984): *Gratefulness, the heart of prayer*. New York: Paulist Press.